

Sygn. akt V KS 12/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dorota Rysińska (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Piotr Mirek (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **P.N.**

oskarżonego z art. 178a § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 14 grudnia 2017 r.,

skargi prokuratora,

od wyroku Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 10 sierpnia 2017 r., uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w [...]

z dnia 27 kwietnia 2017 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2017 r., Sąd Rejonowy w [...] skazał oskarżonego P.N. za przestępstwo z art. 62 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności. W związku z tym drugim skazaniem orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia pojazdów

mechanicznych na okres 6 lat oraz świadczenie pieniężne w kwocie 5000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Wymierzył oskarżonemu karę łączną 1 roku pozbawienia wolności i warunkowo zawiesił mu jej wykonanie na okres próby 3 lat, oddając go po dozór kuratora sądowego oraz zobowiązując do kontynuowania leczenia odwykowego w poradni i informowania kuratora o przebiegu okresu próby. Po myśli art. 70 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii orzekł też o przepadku.

Wyrok ten zaskarżony został apelacją obrońcy oskarżonego w części dotyczącej skazania za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.

Powołując się na obrazę prawa procesowego – art. 5 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k., naruszenie prawa materialnego – art. 178a § 1 k.k., art. 42 § 2 k.k., art. 43a § 2 k.k., art. 85 i art. 86 k.k., a także błąd w ustaleniach faktycznych, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia przypisanego mu czynu lub ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w [...], wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2017 r., powołując na przepisy art. 437 § 1 i 2 k.p.k., uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w [...] do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok Sądu odwoławczego wniósł prokurator. Zaskarżając wyrok w całości, zarzucił mu obrazę przepisu art. 437 § 2 k.p.k. oraz wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania celem przeprowadzenia badań sądowo – psychiatrycznych oskarżonego, uzyskania wydanej na ich podstawie opinii i w zależności od jej treści ewentualnego zastosowania wobec P.N. instytucji z art. 70a oraz art. 71 – 73 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, a także uznania, że w chwili wyrokowania oskarżony nie był karany, pomimo iż wydanie orzeczenia kasatoryjnego dopuszczalne jest wyłącznie w przypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k. i art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. W konkluzji prokurator wniósł o uchylenie wyroku Sądu odwoławczego i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga jest zasadna, gdyż – jak słusznie podnosi prokurator – w niniejszej sprawie nie zachodziły określone w art. 437 § 2 k.p.k. przesłanki uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji.

Zauważyć na wstępie trzeba, iż lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku nie daje jednoznacznej odpowiedzi na pytanie o to, co stanowiło podstawę prawną uchylenie orzeczenia Sądu pierwszej instancji. Powołując się ogólnie na przepis art. 437 § 1 i 2 k.p.k., Sąd Okręgowy nie wskazał bowiem ani na stwierdzenie wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej (art. 439 § 1 k.p.k.), ani na ograniczenie *ne peius* (art. 454 k.p.k.). Nie wykazał też konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości.

Dodać również należy, iż łączne odczytywanie sentencji wyroku i jego części motywacyjnej nie pozostawia wątpliwości co do tego, że Sąd Okręgowy uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji także w tej części, która nie została zaskarżona apelacją obrońcy oskarżonego. W tej sytuacji należałoby zakładać, że decydując się na orzekanie poza granicami zaskarżenia, Sąd Okręgowy, stwierdził wystąpienie jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. lub zaistnienie warunków do zastosowania przepisu art. 440 k.p.k.

Skonfrontowanie przedstawionej w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia argumentacji z realiami sprawy prowadzi jednak do wniosku, że podjęta przez Sąd odwoławczy decyzja nie odpowiada żadnemu z tych przypadków, w których przepis art. 437 § 2 k.p.k. pozwala na uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Podając powody rozstrzygnięcia, Sąd Okręgowy wskazał na takie uchybienia Sądu pierwszej instancji, jak:

- zaniechanie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów, w sytuacji gdy zachodziły wątpliwości co do poczytalności oskarżonego w chwili czynu,
- zaniechanie obligatoryjnego zastosowania art 70a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- brak odwołania się do treści przepisów art. 71 – 73 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,

- uznanie oskarżonego za osobę karaną, w sytuacji gdy jego wcześniejsze skazanie uległo zatarciu.

Stwierdzenie tego rodzaju uchybień nie uprawniało Sądu Okręgowego, do wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Odnosząc się do problematyki pierwszego ze wskazanych wyżej uchybień, które jako jedyne mogłoby w określonych warunkach wymuszać na Sądzie odwoławczym wydanie orzeczenia kasatoryjnego, zauważyć należy, iż informacje o uzależnieniu oskarżonego od substancji psychoaktywnych i jego leczeniu psychiatrycznym były znane Sądowi Rejonowemu, który inaczej niż Sąd Okręgowy nie uznał ich za okoliczności uzasadniające powzięcie wątpliwości co do poczytalności oskarżonego i uzyskanie opinii o stanie jego zdrowia psychicznego. Nie odmawiając Sądowi odwoławczemu prawa do odmiennej oceny znaczenia tych okoliczności, uznać trzeba, że dostrzeżony przez siebie brak postępowania mógł skutecznie konwalidować w postępowaniu apelacyjnym.

Potrzeba zasięgnięcia opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego nie stanowi sama przez się tego rodzaju braku postępowania, który w myśl przepisu art. 437 § 2 k.p.k., czyniłby koniecznym przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Wytknięcie sądowi pierwszej instancji niedostrzeżenia lub wadliwej oceny okoliczności wskazujących na wystąpienie uzasadnionej wątpliwości co do poczytalności oskarżonego może powodować uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, jeżeli skutkiem tego uchybienia było naruszenie prawa do obrony w sposób określony w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

Sytuacja taka w sprawie P.N. nie zachodziła. Jak wynika z akt sprawy, oskarżony miał obrońcę z wyboru (k. 114 – upoważnienie do obrony z dnia 23 listopada 2016 r.), który uczestniczył w rozprawach.

Już zatem niejako na marginesie stwierdzić trzeba, że wskazując na potrzebę uchylenia wyroku w celu zastosowania przez Sąd pierwszej instancji art. 70a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomani i ewentualnie w dalszej kolejności również unormowań z art. 71 – 73 tejże ustawy, Sąd Okręgowy czyni to bez głębszej refleksji, nie uwzględniając realiów sprawy, treści rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego i *ratio legis* rozwiązań przewidzianych w

wymienionych przepisach. Sprawia to, że uzasadnienie skarżonego wyroku nie przekonuje o istnieniu rzeczywistej potrzeby ponowienia przewodu sądowego w pierwszej instancji.

Eksponując fakt zaniechania przez Sąd Rejonowy zarządzenia zebrania informacji na temat używania przez oskarżonego środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych przez osobę, która na zasadach wskazanych w ustawie uzyskała certyfikat specjalisty terapii uzależnień, Sąd odwoławczy nie zauważa, iż celem, jakiemu ma służyć przepis art. 70a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, jest ustalenie, czy sprawca przestępstwa jest osobą uzależnioną lub używającą szkodliwie substancji psychoaktywnej, aby móc stosować wobec niego środki określone w art. 71 – 73 tej ustawy [por. uzasadnienie projektu ustawy z dnia 1 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw – <http://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/wgdruku/3420>, a także B. Kurzępa, Komentarz do art. 70a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (w:) A. Ważny (red.), Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii. Komentarz, Warszawa 2012 –LEX/el]. Patrząc z tej perspektywy, trudno byłoby dowodzić, że w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji doszło do naruszenia przepisu art. 70a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, które miałyby wpływ na treść jego orzeczenia. Nie ma przecież potrzeby weryfikowania przypuszczenia, że oskarżony jest osobą uzależnioną lub używającą szkodliwie substancji psychoaktywnej, skoro z wyjaśnień oskarżonego i dokumentacji medycznej znajdującej się w aktach sprawy (k. 36 – 38) wynika jednoznacznie, iż jest uzależniony od „dopalaczy” i leczy się z tego powodu.

Podobnie rzecz przedstawia się z dostrzeżoną przez Sąd odwoławczy koniecznością ponowienia przewodu sądowego po to, aby poprzez odwołanie się do przepisów art. 71 – 73 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii stało się możliwym uwzględnienie przy stosowaniu represji karnej wobec oskarżonego potrzeby jego leczenia. Analiza treści wyroku Sądu Rejonowego i jego uzasadnienia nie pozostawia przecież wątpliwości, że Sąd pierwszej instancji miał w polu widzenia tę okoliczność i korzystając z możliwości jakie dają przepisy ogólne Kodeksu karnego, zastosował wobec oskarżonego środki odpowiadające tym, które są przewidziane w wymienionych wyżej przepisach ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

(zawieszając warunkowo wykonanie kary pozbawienia wolności nałożył na oskarżonego obowiązek kontynuowania leczenia odwykowego i oddał go pod dozór kuratora).

Wobec tego, że Sąd Okręgowy nie podaje powodu, dla którego stwierdzenie zatarcia skazania musiałoby skutkować prowadzeniem postępowania sądowego od nowa, nie jest możliwym szersze odniesienie się do tej kwestii.

Reasumując, trzeba stwierdzić, że w omawianej sprawie doszło do naruszenia art. 437 § 2 k.p.k., gdyż nie zachodziła potrzeba przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości.

Z tego powodu, Sąd Najwyższy, stosownie do dyspozycji art. 539e § 2 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w [...].

kc